

Bilaga 6 : Ålderstrappan

*På stafven stödd, med grå hår,
Han räknar sina sjuttio år.*

Den 30 april 2016 skulle CG fylla 70 år. Den 28 april sände SVT ett hyllningsprogram¹⁶⁰⁶ där Claes Elfsberg omväxlande intervjuade honom i Livrustkammaren & ute på Drottningholm. CG var dämpad. Han klagade över att massmedia förlöjligade hans insatser & försvarade sig med att han utträttat vad han enligt konstitutionen kunde. Det mest konkreta i intervjun handlade om hans roll i Saudi-affären året innan och sändes även i förväg. Ett sammandrag:

Maj 2014 dömdes den Saudi-Arabiske bloggaren Raif Badawi till 10 års fängelse, 1000 piskrapp och 1 miljon rialer (drygt det dubbla i svensk valuta) i böter för att ha förolämpat Islam. I realiteten var det en dödsdom eftersom man inte överlever så många piskrapp. Den utlösande faktorn tycks ha varit att Badawi inte bara var kritisk mot prästerskapet utan också sarkastisk.¹⁶⁰⁷ Piskrappen skulle utdelas 50 åt gången, en gång i veckan. De första 50 utdelades den 9 januari 2015. Därefter har de skjutits upp p g a internationella protester och Badawis hälsotillstånd – han skall lida av högt blodtryck. Även Badawis advokat dömdes den 7 juli 2014 till 15 års fängelse för statsfientlig verksamhet.

Mars 2015 protesterade utrikesminister Margot Wallström mot behandlingen av Badawi. Saudi Arabien svarade den 9 mars med att blockera hennes tal vid Arabförbundets möte där hon förväntades tala om mänskliga rättigheter. Samma dag annullerade Sverige ett vapenavtal. Den 10 mars kallade Saudi Arabien hem sin ambassadör. Det fanns en oro att svensk handel skulle bli lidande.

Den 20 mars erbjöd sig CG, som ansåg sig ha en speciell relation till Saudi Arabien, att medla. Hovets informationsavdelning: ”Kungen är bekymrad över de senaste dagarnas händelseutveckling och tycker det är viktigt att ha en bra dialog och goda relationer länder emellan. Som Sveriges statschef vill kungen självklart bidra till att finna en lösning i den uppkomna situationen. Det förs en dialog mellan statschefen och regeringen.”¹⁶⁰⁸ Under ett möte den 27 mars med den saudiska statsledningen överlämnade svenska regeringens sändebud Björn von Sydow två brev undertecknade statsminister Löfven och kung Carl Gustaf. Löfvens brev var en mild pudel: Han bad om ursäkt om Wallströms uttalanden på något sätt kunde uppfattas som en förolämpning av Islam.¹⁶⁰⁹ Carl Gustafs brev var en hälsning monarker emellan med några formuleringar om ländernas traditionellt goda relationer.¹⁶¹⁰ Gesten togs väl upp. ”En UD-källa uppger för TT att den svenske kungen redan i går kväll [den 27 mars] fick ett telefonsamtal från kung Salman som uppgav att hans ambassadör skulle vara tillbaka i Stockholm i dag.”¹⁶¹¹

Efteråt¹⁶¹² uttalade sig historikern Henric Bagerius, Svensk Damtidnings redaktör Karin Lennmor, författaren & journalisten Herman Lindqvist och statsvetaren Olof Petersson (i en

¹⁶⁰⁶ Claes Elfsberg. Kungen 70 år : ensamt majestät.

¹⁶⁰⁷ Raif Badawi. Om en saudisk vetenskap “Sharia-astronomi”. I: Dagens Nyheter, 2015-11-12.

¹⁶⁰⁸ Staffan Dickson. [Om Saudi-konflikten.] Aftonbladet, 2015-03-20.

¹⁶⁰⁹ Björn von Sydow. [Om Saudi-konflikten.] Aftonbladet, 2015-03-28.

¹⁶¹⁰ Jonas Gummesson. Inga ursäkter i kungens brev. Svenska Dagbladet, 2015-03-30.

¹⁶¹¹ TT. Göteborg-Posten, 2015-03-28.

¹⁶¹² Aktuellt. SVT 2, 2016-04-28, kl 21.00.

gammal intervju från 2004). Bagerius, Lennmor & Lindqvist talade om CG:s popularitet & folkliga förankring. Petersson talade (felaktigt) om att Brunei var början till slutet. Senare under kvällen¹⁶¹³ uttalade sig journalisterna Thomas Sjöberg & Catarina Hurtig och politikerna Cecilia Magnusson (m) & Hanna Cederin (v) om pressbevakningen. CG hade klagat på att hans insatser förlöjligades men i så diffusa formuleringar att ingen förstod vad han syftade på. Alla var dock överens om att han förtjänade en seriös pressbevakning. Massmedieforskaren Kristina Widestedt anmälde en avvikande åsikt: Om CG nu kände sig så felrepresenterad i media borde han informera mera om vad han gjorde. Inte som i intervjun kokettera med sina insatser och sedan vägra säga något.

Dagen därpå var det mottagning på Nordiska museet. Kronprinsessan Victoria höll ett tal om sin fars förtjänster. CG var osjälvisk, plikttrogen, lojal, kunnig, energisk, nyfiken, engagerad, lekfull, humoristisk och respekterade ämbetets traditioner. Själva födelsedagen den 30 april var det långsändningar av SVT & TV4 av festligheterna. SR publicerade ytterligare en intervju, mera av ett samtal om hans tidigare liv.¹⁶¹⁴ Trots Victorias påstående om motsatsen var det mindre tal om familjetraditioner än under tidigare jubileer. Mera tal om att uppfylla folkets förväntningar.

Någon retrospektiv bilaga i tidningarna blev det inte men en fotobok från Historiska media ”Carl XVI Gustaf : 70 år i bilder” med texter av tidigare Femina-redaktören Katarina Danielsson. En motsvarande minivariant publicerades i Svenska Dagbladet med texter av kung Carl Gustaf själv. Enda tidningsintervjun gavs till TT och trycktes i Metro.¹⁶¹⁵ CG såg tillbaka på sitt liv. Han ansåg sig som en helt vanlig person i en ovanlig situation. Han hade inga planer på att dra sig tillbaka. Aftonbladet publicerade en opinionsundersökning där 59 procent av befolkningen ville att han gjorde just det.¹⁶¹⁶ Inget nytt med det. Övriga tidningar skrev ledare och/eller intervjuade monarkityckare utan att komma fram till något nytt de heller. Dagens Nyheter påstod CG med ålderns rätt hade blivit mer av folkilsken gubbtjuv som var kapabel att häva ur sig vad som helst. ”Det återstår att se vad denna nya vulgära regent hinner leverera innan Victoria tar över.”¹⁶¹⁷ Utbrottet verkade påkommet av CGs ilska reaktion mot att bli påhoppad av två journalister som ville veta mer om renoveringen av Stenhammar. Övriga journalister var mera hovsamma. Det publicerades en essä om det politiska dödläget i konstitutionsfrågan.¹⁶¹⁸ En essä om CGs genomslag i medierna.¹⁶¹⁹ Ingen essä om hans roll som statschef.

Året därpå publicerade Republikanska föreningen en sammanställning av de senaste opinionssiffrorna och tyckte sig se att stödet för monarkin efter skandalerna kring Den motvillige monarken hade stabiliserat sig, om än på en lägre nivå än förut.¹⁶²⁰ Ett trendbrott var att stödet för monarkin i den yngsta åldersgruppen 18-39 år var radikalt lägre än i de äldre åldersgrupperna (18-39 år: 27 %; 40-49 år: 44 %; 50-64 år: 45 %; 65+ år: 48 %).¹⁶²¹

* * *

¹⁶¹³ Opinion Live. SVT 1, 2016-04-28, kl 22.00.

¹⁶¹⁴ Bengt Hansell. [Intervju med kung Carl Gustaf.] SR P1, Dagens Eko, 2016-04-28.

¹⁶¹⁵ Malin Ekmark. Kungen: Har inga planer på att pensionera mig. TT & Metro, 2016-04-29.

¹⁶¹⁶ [Novus opinion & TT, 14-20 april 2016.] I: Aftonbladet, 2016-04-26.

¹⁶¹⁷ Malena Rydell. Bedårande bilder av monark. Dagens Nyheter, 2016-04-30. [Bokrecension.]

¹⁶¹⁸ Cecilia Åse. Dags att börja ifrågasätta att nationen binds till härkomst. Kristianstadsbladet, 2016-05-01.

¹⁶¹⁹ Dick Harrison. Intressant framtid för en unik kung. Svenska Dagbladet, 2016-04-28.

¹⁶²⁰ Opinionsundersökningar om kungahuset 2016 & 2017. <republikanskaforeningen.se> (2017-07-01).

¹⁶²¹ Elias Giertz. Enkät om kungahuset. Expressen/Demoskop, 29-31 mars 2017. <expressen.se> (2017-04-30).

*Hon är, när fyrtio flytt,
I barnens lycka ung på nytt.*

Efter sitt bröllop den 19 juni 2010 hade kronprinsessan Victorias barn & viss representation. Däremot inga förtroendeuppdrag. Den 23 februari 2012 födde hon Estelle. Den 2 mars 2016 födde hon Oscar. Det ryktades om ytterligare en graviditet, men den har ej bekräftats. Hon höll låg profil. 2016 publicerades en broschyr på svenska, engelska, arabiska, pashto, persiska, somaliska & tigrinska så att alla, även de nyanlända, skulle veta vem hon var.¹⁶²² Den 14 juli 2017 skulle hon fylla 40 år. Expressen publicerade en opinionsundersökning där hon efter vanligheten var betydligt populärare än sin far.¹⁶²³ Hon intervjuades för TV4 av en hovsam Ebba Kleberg von Sydow¹⁶²⁴ & för SVT av en likaledes hovsam Claes Elfsberg.¹⁶²⁵ Någon tidningsintervju har inte gått att hitta men Expressen & Svenska Dagbladet publicerade intervjuer med hennes omgivning.¹⁶²⁶ Victoria var opersonligt vänlig och det lilla nya man fick veta hade von Sydow & Elfsberg dragit ur henne med tång. Jag sammanfattar & kommenterar ”Victoria-bilden” anno 2017:

- Enligt broschyren var Victoria var visserligen kronprinsessa, men politiskt en ”lam anka”. P g a sin dyslexi hade hon svårigheter i skolan & därefter personliga problem som yttrade sig i åtstörningar. 2010 gifte hon sig ”under sitt stånd” med sin personlige tränare. Hon hade två barn.¹⁶²⁷
- Victorias omgivning var däremot idel beröm om hennes ambitioner & kapacitet. Jag citerar några omdömen. Studiekamraten från diplomatutbildningen Helena Storm-Roy: ”Som ”[diplomat]kollega”, det vill säga företrädare för Sverige, är Victoria ett fullblodsproffs – ett föredöme. Hon har en förmåga att läsa av och hantera knepiga situationer utan att någon, som vi säger i Kina, behöver ”lose face”. Hon har ett elefantminne och känsla för detaljer. Att komma ihåg till exempel personlig information om en samtalspart och dialogen från det att man sågs senast skapar förtroende och det blir givetvis lättare att få gehör för sitt budskap och nå resultat.”¹⁶²⁸ Centerpolitikern Annie Lööf: ”Kronprinsessan är en viktig och skicklig representant för vårt land. När vi träffas i yrkesmässiga sammanhang slås jag av att hon är väldigt påläst, kunnig och driven – men framförallt genuint intresserad av samhällsfrågor och av att försöka förstå andra människors situation. Hon tar sitt uppdrag på väldigt stort allvar och jag är stolt över det arbete hon gör för Sverige.”¹⁶²⁹ Barnläkaren Claude Marcus (apropå ett möte med en svettig Victoria på på Daniels gym): ”Hon hanterar rollen med integritet, folklighet och utan att släppa sin roll som kronprinsessa. Hon kan verkligen skoja och lätta upp stämningen.”¹⁶³⁰
- Victoria var sedan universitetsåren engagerad i fredsarbete och sedan 2016 även i hållbar utveckling inom ramen för forsknings- & lobbyorganisationerna Stockholm

¹⁶²² Marianne Randel Söndergaard. (2016.) Fakta om Kronprinsessan Victoria.

¹⁶²³ Elias Giertz. Enkät om kungahuset. Expressen/Demoskop, 29-31 mars 1017. <expressen.se> (2017-04-30).

¹⁶²⁴ Ebba Kleberg von Sydow. Kronprinsessan Victoria 40 år, del 1-2. TV4, 2017-05-25 & 2017-06-01.

¹⁶²⁵ Claes Elfsberg. Hennes vanliga (vänliga) höghet SVT 1, 2017-07-14, kl 21.00.

¹⁶²⁶ Karin Sörbring. Kronprinsessan Victoria fyller 40. <expressen.se> (2017-07-13); Victoria 40: ”Tiden mogen att kronprinsessan träder fram mer”. <svd.se> (2017-07-16).

¹⁶²⁷ Marianne Randel Söndergaard. (2016.) Fakta om Kronprinsessan Victoria.

¹⁶²⁸ Karin Sörbring. Kronprinsessan Victoria fyller 40. <expressen.se> (2017-07-13).

¹⁶²⁹ Kändisarna om varför de älskar kronprinsessan Victoria. <galamagazine.se> (2017-07-12).

¹⁶³⁰ Karin Sörbring. Kronprinsessan Victoria fyller 40. <expressen.se> (2017-07-13).

Environment Institute (SEI) & Stockholm Resilience Center (SRC). Dessa leddes av professorerna Johan Rockström & Johan Kuylentjerna – tillsammans med CG hennes miljömentor. Rockström följde med på ett Japanbesök 2017: “Hon uttrycker samma budskap som en Greenpeaceaktivist skulle vilja framföra, men kan linda in det i sin blivande roll som statschef.” [Hon viker aldrig från sin moraliska kompass. Det är raka rör hela tiden.]¹⁶³¹ Kuylentjerna: “Hon behärskar så många typer av frågor, inte minst samhällsfrågor. Hon reser mycket i världen, ställer frågor och har själv mycket att bidra med. Historiskt sett har miljöfrågorna varit ganska lätta för kungligheter att engagera sig i för de har inte uppfattats som politiska, men de har blivit politiska. En del kungligheter glider runt och lever jetsetliv. Vår kungafamilj är verkligen engagerad i exempelvis miljö- och demensfrågor – och det är nog en förutsättning för att monarkin ska överleva.” [Men det är en balansgång.]¹⁶³²

- Victoria var även beskyddare och/eller hedersledamot av ett antal föreningar, stiftelser m m men arbetade inte aktivt i dem.

I TV-intervjuerna var det mera fokus på hennes traditionella roll. Victoria hade svårt att uttrycka sig – skyllde på dyslexin – men var fast besluten att leva upp till (de outtalade) förväntningarna: Sverige var splittrat. Hon skulle representera helheten, vara ett moraliskt föredöme och ha en personlig relation till invånarna. Det gav henne prestationsångest.

Jag har hittat en (!) kritisk röst. Republikanska föreningen hoppades hon skulle inse det meningslösa i sin verksamhet och abdikera.

¹⁶³¹ Karin Sörbring. Kronprinsessan Victoria fyller 40. <expressen.se> (2017-07-13).

¹⁶³² Karin Sörbring. Kronprinsessan Victoria fyller 40. <expressen.se> (2017-07-13).